

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1245, Budapest 5. Pf. 1036

Telefon: (06-1) 472-8865, **Fax:** (06-1) 472-8860

Ügyszám: Vj/52/2013.

Iktatószám: Vj/52-169/2013.

Betekinthető!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a Kende, Molnár-Bíró, Katona Ügyvédi Társulás (eljáró ügyvéd: dr. K. T. és dr. M.- B. Gy.; 1118 Budapest, Villányi út 47.) által képviselt **SQ-INVEST Kft.** (1085 Budapest, Stáhly utca 13.) és **Közép Európai Média és Kiadó Zrt.** (1033 Budapest, Polgár utca 8-10.) kérelmezők összefonódás engedélyezése iránti kérelemére indult versenyfelügyeleti eljárásban, amelyben további ügyfélként részt vett a szintén a Kende, Molnár-Bíró, Katona Ügyvédi Társulás által képviselt **Shoptline-webáruház Nyrt.** (1097 Budapest, Ecseri út 14-16.) és **LIBRI Kft.** (1066 Budapest, Nyugati tér 1.) meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

- 1) Az eljáró versenytanács – a 2) pont szerinti kötelezettség előírása mellett – engedélyezi, hogy az SQ-INVEST Kft. és a Közép Európai Média és Kiadó Zrt. a Shoptline-webáruház Nyrt. felett közös közvetlen, a LIBRI Kft. felett pedig közös közvetett irányítást szerezzen.
- 2) Az eljáró versenytanács kötelezettségként írja elő, hogy
 - a) a LIBRI Kft. – a vele az összefonódást követően egy vállalkozáscsoportba tartozó kiadók részére történő értékesítés nélkül számított – átlagos árrese a 2013. évnek az összefonódást engedélyező határozat meghozatalának időpontját követő részében és a 2014. évben nem nőhet, a 2015. és 2016. évben pedig nem nőhet jobban, mint a 2008-2013. években a számtani átlag szerinti piaci árres növekedés;
 - b) a Shoptline-webáruház Nyrt. és a Libri Kft. az internetes csatornán keresztül bonyolított (online) kiskereskedelmi értékesítések vonatkozásában minden velük közvetlen szerződéses kapcsolatban álló kiadó számára évente utólag, egy összegben elszámolt 1 (azaz egy) százalékos árres visszatérítést ad a 2014., a 2015. és a 2016. években.

I n d o k o l á s

I.

A k é r e l e m

- 1) Az SQ-INVEST Kft. (a továbbiakban: SQ-INVEST), amely jelenleg a LIBRI Kft. (a továbbiakban: Libri) egyedüli tulajdonosa és a Közép Európai Média és Kiadó Zrt. (a továbbiakban: CEMP), amely jelenleg a Shoptline-webáruház Nyrt. (a továbbiakban: Shoptline) [90-100]* százalékos részvény tulajdonosa, 2013. május 10-én a Shoptline tulajdonosi viszonyaira és működésére vonatkozó szerződést (a továbbiakban: Szindikátusi szerződés) kötöttek egymással. A Szindikátusi szerződés rendelkezéseinek megfelelően:
 - a) [...]**
 - b) [...].
- 2) A Szindikátusi szerződésben az SQ-INVEST és a CEMP megállapodott abban, hogy [...]
- 3) A kérelmezők a Gazdasági Versenyhivatalhoz 2013. június 10-én benyújtott kérelmükben a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján az 1-2) pontban hivatkozott tranzakció engedélyezését kérték. A Tpv. 68. § (4) bekezdése szerinti hiánypótlást a kérelmezők 2013. július 24-én teljesítették, így az ügyintézési határidő kezdőnapja – figyelemmel a Tpv. 63. § (3) bekezdésére – 2013. július 25.
- 4) A kérelmezett összefonódás a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet alapján nem engedélyköteles. Az összefonódás engedélyezésére Magyarországon kívül más ország versenyhatósága előtt nem indult eljárás.
- 5) Az eljáró versenytanács 2013. augusztus 5-én kelt Vj/52-6/2013. számú végzésével a Tpv. 63. § (4) bekezdés alapján a Tpv. 63. § (3) bekezdése b) pontjának alkalmazásáról döntött.
- 6) A Versenytanács a Tpv. 71.§ szerinti vizsgálati jelentést 2013. november 25-én a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 28/C. § szerinti tájékoztatás céljából megküldte az ügyfelek jogi képviselője részére, melyre az ügyfelek az alábbi kötelezettség vállalásokat tették.
 - a) A Libri Kft. átlagos árreése az összefonódást engedélyező határozat időpontjától számított egy éves időtartamon keresztül nem nő, az összefonódást eredményező határozat időpontjától számított második és harmadik évben pedig nem nő jobban, mint a 2008-2013. években a számtani átlag szerinti piaci árreés növekedés,

* A pontos érték üzleti titkot képez

** A [...] szimbólummal jelölt részek üzleti titkot képeznek

melyként a vizsgálati jelentés 38. oldalán található táblázat utolsó oszlopában foglalt adatot (lásd jelen határozat 5. táblázat utolsó oszlopa) veszik figyelembe. Az árrés változásának ellenőrzését a Libri Kft. az éves adat vonatkozásában auditált, a bruttó fedezet és árbevétel hányadosaként kiszámítható bruttó marge bejelentésével biztosítja a Gazdasági Versenyhivatal számára.

- b) Az internetes csatornán keresztül bonyolított kiskereskedelmi értékesítések vonatkozásában minden kiadó¹ számára évente utólag, egy összegben elszámolt egy százalékos árrés visszatérítést adnak az összefonódást engedélyező határozat időpontjától számított három éven keresztül.

II.

Az összefonódás résztvevői

SQ-csoport

- 7) Az SQ-INVEST által irányított vállalkozáscsoporton (a továbbiakban: SQ- csoport) belül az SQ-INVEST által közvetlenül irányított vállalkozások közül a Libri és az általa irányított vállalkozások (a továbbiakban együtt: Libri-csoport) meghatározó tevékenysége a könyvértékesítés. A Libri-csoport emellett foglalkozik kép- és hanghordozó termékek értékesítésével, online hirdetéssel, könyvkiadással, valamint diafilm gyártással és értékesítéssel.
- 8) Az SQ-INVEST által irányított további vállalkozások ingatlan bérbeadással és jóga sportszolgáltatás nyújtásával foglalkoznak.
- 9) Az SQ- csoport a 2012. évben – a csoporton belüli forgalom nélkül – 9-10 milliárd forint nettó árbevételt ért el.

CEMP-csoport

- 10) A CEMP által irányított vállalkozáscsoporton (a továbbiakban: CEMP- csoport) belül a CEMP által közvetlenül irányított vállalkozások közül a Shoptline és az általa irányított vállalkozás (a továbbiakban együtt: Shoptline-csoport) meghatározó tevékenysége a könyvértékesítés (elsősorban online módon). Emellett foglalkozik kép- és hanghordozó termékek értékesítésével, online hirdetéssel, könyvkiadással és egyéb termékek online értékesítésével.
- 11) A CEMP által irányított további vállalkozások lapkiadással, hírszolgáltatással, adat- és hírértékesítéssel, konferencia- és rendezvényszervezéssel, valamint hirdetéssel foglalkoznak.
- 12) A 2012. évben a CEMP- csoport magyarországi tagjainak nettó árbevétele, valamint külföldön honos tagjainak Magyarország területén elért nettó árbevétele – a csoporton belüli forgalom nélkül – 8-9 milliárd forint között volt.

III.

Az összefonódásban résztvevő vállalkozások piaci helyzete

Könyvkereskedelem

A piac szereplői

- 13) A könyveket tartalmuk szerint különböző kategóriákba lehet sorolni (szépirodalom, gyermekkönyv, ismeretterjesztő irodalom, tankönyv stb.). Az egyes könyvtípusok között értékesítési specialitásokkal kizárólag a tankönyvek rendelkeznek. A hatályos szabályozás² értelmében a tankönyv az iskolai ellátás keretében nem szabadon választható a diákok által, annak megvásárlása kötelező. A tankönyvellátást a 2013. évtől a Könyvellátó Nonprofit Kft. biztosítja országosan, így kiskereskedelmi forgalomba a tankönyvek mindössze 1-2 százaléka kerül.
- 14) A könyveket a könyvkiadók állítják elő, és azokat vagy közvetlenül értékesítik a fogyasztóknak, vagy azok közvetetten könyvkereskedőkön keresztül jutnak el a fogyasztókhoz.
- 15) A Libri- és a Shopline-csoport is foglalkozik könyvek fogyasztók részére történő (kiskereskedelmi) értékesítésével. A Libri-csoport 5 budapesti könyvruházában, 14 budapesti és Budapest környéki könyvesboltjában, valamint 14 vidéki városban végez könyvértékesítést. A könyvesboltok mellett online módon is értékesít könyveket. A Shopline-csoport döntő mértékben online könyvértékesítést végez.
- 16) Az online és a bolti (offline) könyvértékesítés bizonyos mértékig eltérő jellemzőkkel rendelkezik, amit az 1. táblázat mutat be.

1. táblázat

Online és offline értékesítési csatorna közötti különbségek, hasonlóságok

Szemponatok	Online	Offline
Ár/akciók	kedvezményes (5-20%)	listaár
Információ/elérhetőség	internet hozzáférés	személyes jelenlét
Garancia/biztonság	8 napon belüli elállás	fizikai kipróbálás
Átvétel/szállítás	szállítási díj (közvetett)	díjtalan (közvetlen)

- 17) A LIBRI-csoport mellett, még két vállalkozás a Pécsi Direkt Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: Pécsi Direkt) és a Lira Könyv Zrt. (a továbbiakban: Lira) rendelkezik az ország egészére kiterjedő könyvesbolthálózattal. A Pécsi Direkt 82, a Lira pedig 63 könyvesboltot üzemeltet, és mellette online könyvértékesítést is végeznek. E három vállalkozás mellett a hipermarketek (Tesco, Auchan, Interspar), valamint kisebb – egy vagy néhány bolttal rendelkező – vállalkozások is végeznek könyv kiskereskedelmi értékesítést. A fenti három bolttípus több szempontból is eltérő jellemzőkkel rendelkezik, amit a 2. táblázat mutat be.

² 2001. évi XXXVII. törvény, 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet.

2. táblázat

Bolttípusok közötti különbségek, hasonlóságok

Szemponatok	Országos hálózat	Hipermarket	Kisbolt
Ár/akciók	sztenderd	nem könyv-specifikus	sztenderd
Választék	általános, széles	gyorsforgalmú	általános, szűkebb
Lefedtség	országos, frekvenciált	országos	helyi
On-line elérhetőség	van	nincs	nem jellemző
Brand/marketing	jelentős	járulékos	korlátozott
Kiegészítő szolgáltatások	CD, DVD, kávézó	egyéb termékek	nincs

- 18) A könyvek (tankönyvek nélküli) magyarországi kiskereskedelmi forgalmából a Pécsi Direkt rendelkezik a legnagyobb részesedéssel, melyet a szintén országos hálózattal rendelkező Libri-csoport és a Líra követ. Mindezt összefoglalóan a 3. táblázat mutatja be.

3. táblázat

Az egyes vállalkozás(csoport)ok részesedése a 2012. évi magyarországi könyv kiskereskedelmi forgalomból

Vállalkozás(csoport)	Részesedés (%)
Pécsi Direkt	32
Libri-csoport	18
Líra	10
Shoptline-csoport	8
Hipermarketek	11
Kisboltok	21
Összesen	100

A kiadók és a kereskedők közötti kapcsolat

- 19) A könyvkereskedelem sajátossága, hogy a kiskereskedelem és a nagykereskedelem jelentős mértékben átfedésben van egymással. Az országos bolthálózattal rendelkező Pécsi Direkt, Libri és Líra, valamint a Shoptline és más kisebb vállalkozások a kiadóktól beszerzett könyveket (a Libri kivételével) nem csak a fogyasztóknak, hanem nagykereskedőként a hipermarketeknek és a kisboltok részére is értékesítik.
- 20) Az előzőek szerinti könyv nagykereskedelmi értékesítésből a legnagyobb (50 százalék feletti) részesedéssel a Pécsi Direkt rendelkezik, míg a Líra és a Shoptline részesedése 5-10 százalék közötti. A fennmaradó részen több kisebb – könyv kiskereskedelem mellett könyv nagykereskedelemre is specializálódott – vállalkozás (a jelentősebbek: Tóthágas Kft., Librotrade Kft., Pult Kft., Zagora Kft., Happy Businnes Kft.) osztozik.
- 21) A könyvkereskedőknek a kiadóktól történő könyv beszerzései így módon részint kiskereskedelmi, részint nagykereskedelmi célúak. Az egyes kereskedők részesedését a kiadóktól történő könyv beszerzésből a 4. táblázat mutatja be.

Az egyes vállalkozás(csoport)ok részesedése a kiadóktól történő könyvbeszerzésből a 2012. évben

Vállalkozás(csoport)	Részesedés (%)
Pécsi Direkt	38
Libri csoport	21
Líra	13
Shoptline csoport	12
Tóthágas	5
Librotrade	3
Pult	2
Happy Business	1
Zagora	1
Egyéb	4
Összesen	100

- 22) A könyvkiadók és a könyvkereskedők túlnyomó részben bizományosi szerződésben állapodnak meg egymással. A könyvön feltüntetett árat a kiadó határozza meg. A bizományosi szerződések általában rögzítik, hogy az ár meghatározásának joga a kiadót illeti meg, és a kereskedőknek a kiadó által meghatározott árat kell alkalmazniuk.
- 23) A kereskedők jellemzően nem térnek el a kiadó által meghatározott ártól. Ez alól kivételt képeznek a kiadóval előre egyeztetett akciók, illetve az online és törzsvásárlói akciók.
- 24) A bizományosi szerződés lényeges eleme a terjesztői árrés, ami azt mutatja, hogy a könyv árából milyen mértékben részesedik a kereskedő. Az országos bolthálózattal rendelkező könyvkereskedők, valamint a Shoptline által a 2008. és 2013. évek között érvényesített árréseket az 5. táblázat mutatja be.

Főbb könyvkereskedők által alkalmazott átlagos terjesztői árrések (%)

Év	Pécsi Direkt	Libri	Líra	Shoptline	Piaci átlag
2008	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2009	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2010	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2011	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2012	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
2013	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

További tevékenységek

- 25) A Libri-csoport és (kisebb mértékben) a Shoptline-csoport is foglalkozik könyvkiadással, csakúgy mint a másik két országos bolthálózattal rendelkező könyvkereskedő a Pécsi Direkt és a Líra. A Libri-csoport részesedése a könyvkiadás magyarországi árbevételéből [0-5] százalék körüli, a Shoptline-csoporté pedig minimális ([0-5] százalék).

- 26) A Libri- és a Shopline-csoport által egyaránt végzett tevékenységek tekintetében együttes részesedésük a magyarországi árbevételből a kép- és hanghordozó termékek esetében [0-5] százalék alatti, az online hirdetésben pedig kismértékben [10] százalék feletti.

IV.

A könyvpiac szereplőinek véleménye

- 27) A vizsgáló eljárása [Tpvt. 47. § (1) bekezdés] során a Tpvt. 65. § (3) bekezdése alapján
- 10 független kiadó (Akadémiai kiadó Zrt., Animus Kiadó Kft., Édesvíz Kiadó Kft., Egmont-Hungary Kft., Európa Könyvkiadó Kft., Kossuth Kiadó Zrt., Könyvmolyképző Kiadó Kft., Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó Zrt., Osiris Kiadó Kft., Uplius-ház Könyvkiadó Kft.);
 - 2 vertikálisan integrált kiadó/kereskedő (Pécsi Direkt Kft. /9 kiadója: Költőház Kft., Hunbook Kft., az Euromedia Group Kft., E-tan Zrt., Noran-Kiadó 2004 Kft. Európa Könyvkiadó Kft.-ben, az Alexandra Könyvesház Kft.-ben, az M-Érték Kft.-ben, Geographia-ban/ és a Lira Könyv Zrt. / 6 kiadója: Magvető Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft., a Corvina Kiadó Kft., az Athenaeum Kiadó Kft., a Manó Könyvek Kiadó Kft., és a Rózsavölgyi és Társa Kiadói és Kereskedelmi Kft.);
 - 9 kereskedő (Tesco-Globál Áruházak Zrt., Auchan Magyarország Kft., Spar Magyarország Kft., Könyvnet.hu Kft., Prospero Könyvei Budapest Könyvkereskedő és Könyvtárellátó Kft., Pult Kft, Rocky Kft., Talentum Könyves és Kereskedő Kft., Tóthágas Plusz Kft.); valamint
 - a Könyvtárellátó Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft. és a Magyar Könyvterjesztők Egyesülete

megkeresésére került sor az alábbi fő témakörökben: a könyvpiac szegmentálhatósága könyvtípusok, illetve értékesítési módok szerint; az árrés és a fogyasztói ár kapcsolata; árrés emelési trendek; a tranzakció várható hatásai.

A piac szegmentálása

- 28) Az online és offline értékesítési csatorna külön piacra történő sorolásával a kereskedők többsége nem ért egyet. A kiadók könyvtípus szerinti elkülönítésével a piaci szereplők többsége egyet ért, míg a kereskedők hasonló elkülönítése véleményük szerint nem tehető meg. A boltípusok közötti eltérés a kiadók és a kereskedők véleménye szerint a bolt területével van összefüggésben, ugyanakkor kiemelték, hogy a hipermarketek kínálatát a gyorsan forgó kiadványok jellemzik.
- 29) Az egyik megkeresett kereskedő véleménye szerint Magyarországon klasszikus értelemben vett nagykereskedelmi értékesítési piac nincs, jellemzően a nagykereskedelmet végző vállalkozások a saját bolthálózatuk ellátása mellett szolgálják ki a többi kereskedőt.

Az árrés és a fogyasztói ár kapcsolata

- 30) A kiadók mindegyike jelentős tényezőként azonosította a kereskedelmi árrést. A választ adó 8 kiadó közül 2 jelezte, hogy az árrés mértékét fontos szempontként veszi figyelembe árazási stratégiája kialakításakor. További négy kiadó megerősítette, hogy költségszerkezetének 50 százalékát a kereskedelmi árrés teszi ki. A megkérdezett kiadók közül egy nyilatkozott úgy, hogy az árrés változása nincs közvetlen hatással a könyvei fogyasztói árára, ugyanakkor hozzátette, hogy esetükben a kereskedői árrések több évig változatlanok. Összességében a költségszerkezetek, valamint az árazási stratégiák alapján a kiadók jelentős figyelmet fordítanak a kereskedelmi árrés alakulására.
- 31) A kiadók – válaszaik alapján – egy lehetséges árrés emelésre válaszreakcióként megemelnék a fogyasztói árat, illetve az árak kalkulációjakor figyelembe veszik a változást. Több kiadó kiemelte, hogy korábban az árrés emelésére költségeinek csökkentésével reagált, melyre jelenleg már nincs lehetősége. További lehetőségként merült fel a könyvek kiadásának az elhalasztása, valamint az is, hogy egy adott könyvet nem jelentetnek meg. Az áremelés realitását a jelenlegi zsugorodó piaci körülmények között ugyan mindegyik kiadó megkérdőjelezi, válaszukban azonban arra utalnak, hogy nincs más választási lehetőségük. A kiadók válaszaik alapján megállapítható, hogy az árrés százalékpontos emelkedésének nagyjából a duplájával emelnék a fogyasztói árakat. A kiadók többsége megemelné a fogyasztói árakat egy 5 százalékpontos Libri/Shoptline részéről végrehajtott terjesztői árrés emeléskor.
- 32) A kereskedők válaszaikban egyrészt kiemelték, hogy a terjesztői árrés és a végfogyasztói ár változása között a múltban jellemzően nem volt szoros kapcsolat, vagy más is magyarázta a változásokat, azonban későbbi válaszaikban ennek részben ellent mondtak. A százalékpontos árrés emelés hatására a kereskedők többsége ugyanis – viszonylag pontos értékeket megadva – a végfogyasztói árak emelkedését prognosztizálta.

Árrés emelési trendek

- 33) Két kiadó kivételével a többi megkérdezett piaci szereplő egyedül a Libri-t említette, mint olyan kereskedőt, amely élen jár az árrés emelési kezdeményezésekben. Mindezek mellett több kiadó is megjegyezte, hogy a többi kereskedő alkalmazkodik a Libri által diktált kereskedelmi árrésekhez. Ezt a feltételezést megerősíti a Könyvmolyképző Kiadó nyilatkozata is, mely szerint a Shoptline a többi kereskedő által alkalmazott magasabb árrés mértékét jelölte meg emelési szándéka indokaként
- 34) A kiadókhoz hasonló álláspontot ismertetett a Pécsi Direkt és a Talentum a Libri árrés emelésekre vonatkozó magatartásával kapcsolatban. Véleményük szerint az utóbbi években az árrés emeléseket a Libri kezdeményezte, melyet a kisebb kereskedők is követtek.

A tranzakció várható hatásai

- 35) A piaci szereplők döntő többsége tart a fúzió negatív hatásaitól. Több szereplő a fogyasztói árak emelkedését vetítette előre, valamint kiemelte, hogy a terjesztői árrés emelkedésére számít. A kiadók álláspontja szerint kevesebb címet, rosszabb minőségben és emelt áron tudnak majd megjelentetni. A piaci szereplők szerint a Libri a fúzió által erősíti pozícióját, amely a kiadók tárgyalási pozíciójára kedvezőtlen hatást gyakorol. Többen említették, hogy a független kiadók veszélybe kerülnek, valamint tartanak attól, hogy a Libri felvásárlásokon keresztül tovább fogja erősíteni kiadói pozícióját, egyes kereskedők monopólium kialakulását vetítették előre.
- 36) A kiadók egy része szerint a Libri még esetleg kiváltható lenne a Pécsi Direkt és a Shopline révén (a Lírát nem is nagyon említik ebben az összefüggésben), de a Libri és a Shopline együtt már megkerülhetetlen lesz. A kritikus lefedettségi szint ugyanis véleményük szerint a könyvterjesztők 70-75 százaléka körül van, de volt olyan vélemény is, amely szerint akár 40% kiesése is még tolerálható. Ez az a szint, amely alatt egy átlagos könyv már nem képes a megtérüléshez szükséges példányszám eladást biztosítani. A terjesztők egy kivétellel szintén úgy nyilatkoztak, hogy nem lesz megkerülhető a Libri és a Shopline együttesen.

V.

Az engedélykérési kötelezettség

Összefonódás

- 37) A Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerint vállalkozások összefonódása jön létre, ha egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen irányítást szerez további egy vagy több, tőle független vállalkozás egésze vagy része felett.
- 38) A Tpv. 23. § (2) bekezdés a) pontja alapján közvetlen irányítással rendelkezik egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen, ha a másik vállalkozás többségi szavazatot biztosító részvényeivel rendelkezik, c) pontja alapján pedig akkor, ha szerződés alapján jogosult a másik vállalkozás döntései meghatározó befolyásolására. A Tpv. 23.§ (3) bekezdése alapján közvetett irányítással rendelkezik a vállalkozás azon vállalkozás felett, amelyet az általa irányított vállalkozás irányít.
- 39) "A Versenytanács következetes gyakorlata értelmében [...] – összhangban a Tanács vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK rendeletében foglaltakkal – az összefonódások ellenőrzésének célja a piaci struktúrára gyakorolt tartós változások nyomon követése. Ennél fogva közömbös, hogy az irányítást milyen konstrukcióban (mennyi lépcsőben, hány jogügylet révén) szerezték meg, feltéve, hogy a végeredmény végül egyetlen összefonódást alapoz meg. Ehhez az eljáró versenytanács álláspontja szerint is – összhangban az Európai Bizottság gyakorlatával [lásd A Bizottság közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról (2008/C 95/01)] – meg kell határozni az ügyletek mögötti valós gazdasági célt. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a különböző ügyletek egyetlen összefonódást valósíthatnak meg, ha azok egymással összefüggnek, oly

módon, hogy az egyik ügyletre a másik nélkül nem került volna sor.” (Versenytanács Tpvt.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2012.23.33.)

- 40) Az SQ-INVEST 2013. május 10-i részvény vásárlása révén a CEMP-nek a Shopline feletti közvetlen egyedüli irányítása, a CEMP és az SQ-INVEST közvetlen közös irányításává alakult át, ami a Tpvt. 23.§ (1) bekezdésének b) pontja alapján összefonódásnak minősül. Az irányítás annak ellenére közös, hogy az SQ-INVEST a Shopline részvényeinek többségét megszerezi. A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint ugyanis közös irányítás akkor valósul meg, ha a vállalkozások a Tpvt. 23. § (2) bekezdés szerinti jogosítványukat közösen gyakorolják.³ Objektív tényezők⁴ hiányában a közös irányítás feltételezi a tulajdonosok erre vonatkozó megállapodását.⁵ A Versenytanács korábbi gyakorlatában⁶ ilyen megállapodásnak minősítette azokat a vétőjogokat, amelyek – a tulajdonos pénzügyi érdekeinek védelmén túlmenően – a vállalkozás piaci magatartására (üzletpolitikájára) vagy annak valamely meghatározó elemére (elemekre) is kiterjednek, mint például a vállalkozás üzleti tervére vonatkozó döntések.⁷ Vagyis ha az üzleti terv elfogadását illetően fennálló vétőjog egyéb megállapodásnak minősül, akkor az üzleti terv együttes elfogadását biztosító megállapodás is közös irányítást megalapozó Tpvt. 23. § (2) bekezdés c) pontja szerinti körülmény. Az egyidejűleg kötött Szindikátusi szerződés alapján ugyanis [...].
- 41) A Shopline a 2013. május 14-i üzletrészvásárlással a Libri közvetlen egyedüli irányítójává válik, ami a Tpvt. 23.§ (1) bekezdésének b) pontja alapján szintén vállalkozások összefonódásának minősül. Ez az irányításszerzés azt is jelenti, hogy a Libri a Shopline-on keresztül az SQ-INVEST és a CEMP közös közvetett irányítása alá kerül.
- 42) Az eljáró versenytanács a 40) és a 41) pont szerinti irányítás-változást sem tekintette önálló összefonódásnak. A fenti 2012.23.33 sz. elvi jelentőségű döntésre figyelemmel ugyanis arra a megállapításra jutott, hogy az említett ügyletek végső célja az, hogy a CEMP-nek a Shopline feletti, illetve az SQ-INVEST-nek a Libri feletti egyedüli irányításai a Shopline és a Libri esetében is kettejük közös (közvetlen, illetve közvetett) irányításává alakuljon át. Ezt viszont a 40) és a 41) pont szerinti két tranzakció csak együtt képes megvalósítani, ezért azok egyetlen összefonódásnak minősülnek.
- 43) Az egy összefonódásként történő értékelésre azért nyílt lehetőség, mert a 41) pont szerinti irányításszerzésre azt megelőzően került sor, hogy a tranzakció sorozat első lépését jelentő 40) pont szerinti közös irányítás megszerzése után eltelt volna az ahhoz való engedélykérésre a Tpvt. 28. § (2) bekezdése alapján nyitva álló 30 napos határidő. A Versenytanács gyakorlata szerint ugyanis az ügyletek egyetlen összefonódásként való kezelésének elengedhetetlen feltétele, hogy az ügyletek ne jelentős időkülönbséggel

³ Vj-93/2012

⁴ Ilyen lehet az 50-50%-os szavazati arány vagy a vezető tisztségviselők fele-fele arányú kinevezési joga. Lásd Vj-70/2000

⁵ Vj-93/2012

⁶ Vj-114/2005. sz. határozat 12) pont

⁷ Vj-70/2000

jöjjenek létre.⁸ Annak, hogy mi minősül nem jelentősebb időbeli különbségnek a Tpv. 28. §-a szab határt, mely szerint az engedély iránti kérelmet az engedélyköteles összefonódást eredményező szerződés megkötésétől számított harminc napon belül kell benyújtani. Ezen rendelkezésből az is következik, hogy

- egyrészt jogszerűen – főszabályként – legfeljebb 30 nap lehet az időtáv az egy összefonódásként elbírálnakó tranzakció-sorozat (már önmagában is engedélyköteles összefonódást jelentő) kezdő és záró lépése között,
- másrészt ezen időtáv (szintén főszabályként) nem is minősül jelentősebb időbeli különbségnek.⁹

A küszöbértékek

- 44) A Tpv. 24. § (1) bekezdés szerint a vállalkozások összefonódásához a Gazdasági Versenyhivataltól engedélyt kell kérni, ha valamennyi érintett vállalkozáscsoport [26. § (5) bekezdés], valamint az érintett vállalkozáscsoportok tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások előző üzleti évben elért nettó árbevétele együttesen a tizenötmilliárd forintot meghaladja, és az érintett vállalkozáscsoportok között van legalább két olyan vállalkozáscsoport, melynek az előző évi nettó árbevétele a vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások nettó árbevételével együtt ötszázmillió forint felett van.
- 45) Az adott esetben az eljáró versenytanács az ügyleteket az SQ-INVEST és a CEMP Shopline Libri feletti Tpv. 23. § (2) bekezdése c) pontja szerinti közös irányításszerzésként értékelte, melynek szempontjából az összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak az SQ-INVEST - és a CEMP-csoportot tekintette. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint ugyanis az érintett vállalkozáscsoportok beazonosításának az összefonódást megelőző állapoton kell alapulnia (a jelen összefonódást követően teljesen új vállalkozáscsoportok jönnek létre: a Libri-csoport nélküli SQ-csoport; a Shopline-csoport nélküli CEMP-csoport és a Shopline-csoport, mely a korábbi Shopline-csoport mellett a Libri-csoportot foglalja magában). A Tpv. 28. § (1) bekezdése alapján a közvetlen irányítást megszerző köteles engedélyt kérni. Közös irányításszerzés esetén tehát a közös irányítást megszerzők kötelesek az engedély iránti kérelem benyújtására azzal, hogy a Tpv.-hez fűzött miniszteri indokolást kifejti, hogy a törvény „28.§-a nem teszi kötelezővé az összefonódás minden érintettje számára a Gazdasági Versenyhivatal engedélyéért való folyamodást, ezért az a vállalkozás, amely részese az összefonódásnak, de nem nyújt be engedély iránti kérelmet, kérelmezettnek tekintendő (mivel a kérelem rá is vonatkozik), így ügyfélnek minősül.” Az olyan esetekben, amikor több ügylet hoz létre egyetlen összefonódást, akkor a közvetlen résztvevők körét az eljáró versenytanács szerint az összefonódás gazdasági célja figyelembevételével, tartalmilag kell meghatározni. Ebből a szempontból pedig közömbös, hogy az irányításszerzésnek vannak közvetlen és közvetett elemei, ha azok összefüggenek és a cél végső soron a közvetlenül és közvetetten megszerzett céltársaságok közös irányítása. Ilyenkor az engedélykérésre kötelezett vállalkozások az ügyleteket egy összefonódássá formáló gazdasági célt közvetlenül megvalósító, közös

⁸ Vj-106/2012. MECSEK Zrt., NYÍRZEM Zrt./Profi Zrt., Csemege-Match Zrt. összefonódás

⁹ Vj-106/2012., Vj-8/2013, 28. pont

irányítást megszerzők lesznek, jelen esetben a CEMP és az SQ-INVEST, hiszen ők azok, akik az egységes összefonódást az adott gazdasági cél mentén közvetlenül megvalósítják.

- 46) Az SQ-INVEST-csoport és a CEMP-csoport 2012. évi – a Tpv. 27. § (1) és (2) bekezdéseinek figyelembe vételével számított – együttes nettó árbevétele meghaladta a 15 milliárd forintot, és azon belül mindkét vállalkozáscsoporté az 500 millió forintot, ezért a kérelmezett összefonódáshoz a Gazdasági Versenyhivatal engedélye szükséges.

VI.

Az összefonódás értékelése

- 47) A Tpv. 30. §-ának (2) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha – az (1) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve – az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon, különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként.
- 48) A Tpv. eddigi alkalmazási tapasztalatai alapján az eljáró versenytanács az összefonódások horizontális-, vertikális-, portfólió- és konglomerátum hatásait vizsgálta [lásd a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Versenytanács Elnökének a 2/2012. és 1/2013. számú Közleményekkel módosított 3/2009. számú Közleménye (a továbbiakban: Közlemény) 12. pontját].

Az érintett piacok

- 49) A Tpv. 14. §-a értelmében az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. Az érintett árupiac meghatározásakor a megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait. Földrajzi piacként azt a földrajzi területet kell számításba venni, amelyen kívül a) a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
- 50) Az összefonódással érintett piacoknak minősülnek mindazok a piacok, amelyeken az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki. Érdemben azonban csak azon érintett piacok vizsgálata szükséges, amelyekre nézve a fenti 49) pont szerinti versenyhatások fennállhatnak.

Árupiacok

- 51) A Libri- és a Shopline-csoport (együttes, illetve külön-külön számított) forgalmi részesedései a könyvbeszerzésen és a könyvkereskedelmen kívüli további

tevékenységeik (mint lehetséges legszűkebb érintett árupiacok) esetében nem érik el azt a mértékeket, amelyek felett a Közlemény alapján elvileg felmerülhetnek káros versenyhatások. Ezért az eljáró versenytanács csak a könyvbeszerzés és kereskedelem, valamint az azokhoz vertikálisan kapcsolódó (a Libri- és a Shopline-csoport által is végzett) könyvkiadás tekintetében vizsgálta, hogy mi minősül érintett árupiacnak.

- 52) A **könyvkiadás** nem feltétlenül alkot egységes árupiacot. Ezt támasztja alá az Európai Bizottság gyakorlata is, amely a könyvkiadás értékelésekor – a szerzői jogok piacával azonosan – az alábbi elkülönült árupiacokat állapította meg: szépirodalmi művek, gyermekkönyvek, képregények, tudományos művek.¹⁰ A Libri- és a Shopline-csoport könyv portfóliója sem tekinthető azonban specializáltnak, hanem a könyv típusok széles körét öleli fel. Emellett az azonosított versenyprobléma [lásd 69) pont] szempontjából is közömbös, hogy a könyvkiadáson belül esetlegesen vannak-e elkülönült árupiacok. Ezért az eljáró versenytanács a könyvkiadás tekintetében az érintett árupiac egyértelmű meghatározását nyitva hagyta.
- 53) A **könyvkereskedelem** tekintetében mindenekelőtt abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy azon belül léteznek-e elkülönült árupiacok. Ebből a szempontból egyrészt azt vizsgálta az eljáró versenytanács, hogy a könyvkereskedelem felosztható-e aszerint, hogy milyen típusú könyvek értékesítéséről van szó, másrészt azt, hogy az értékesítési módok (online, offline), illetve az értékesítési csatornák (országos hálózattal rendelkező kiskereskedők, hipermarketek, kisboltok) mentén vannak-e elkülöníthető érintett árupiacok.
- 54) Az előzőeket külön-külön kell értékelni a könyvkereskedő vállalkozások részére a könyveket értékesítő könyvkiadók (mint eladók) és a könyvkereskedőktől a könyveket megvásárló fogyasztók (mint vevők) választási lehetőségei szempontjából. A könyvkereskedelem körében az eljáró versenytanács érdemben nem foglalkozott a könyv nagykereskedélemmel, mert ilyen tevékenységet a Libri-csoport nem végez.
- 55) A magyarországi könyv kiskereskedelemre nem jellemzőek a specializálódott könyvesboltok. Éppen ellenkezőleg a könyvesboltok törekszenek minél szélesebb körben lefedni a vásárlói igényeket, és a lehetőségeikhez képest a legszélesebb könyvválasztékot tartani. A tankönyvek forgalmazására ugyanakkor speciális szabályok érvényesülnek [lásd 13) pont]. Ezért azok a beszerzés és az értékesítés szempontjából is elkülönült árupiachoz tartoznak, míg a többi könyvtípus beszerzése és értékesítése is egységes árupiacot alkot.
- 56) Az online és az offline könyvkereskedelem a beszerzés (a könyvkiadók) szempontjából nem különül el egymástól. Az értékesítés tekintetében ugyan mutatkoznak bizonyos eltérések (lásd 1. táblázat), azokat azonban – figyelembe véve a piaci szereplők nyilatkozatait is [lásd 28) pont] - az eljáró versenytanács a fogyasztók összessége szempontjából nem ítélte olyan súlyúnak, ami eltérő árupiacra sorolásukat indokolná.

¹⁰ COMP/M. 5838. – Berthelsman/Planeta/Circulo, 20-21. bek.

- 57) A bolttípusok esetében a fogyasztók szempontjából a kisboltok érdemi alternatívát jelentenek az országos hálózattal rendelkező kiskereskedelmi vállalkozásokkal szemben. A hipermarketek ugyan bizonyos mértékig speciális könyvválasztékkal rendelkeznek (lásd 2. táblázat), szerepük azonban a megkeresett piaci szereplők többségének véleménye alapján nem elhanyagolható a vásárlókért folytatott versenyben. Mindezek alapján az eljáró versenytanács álláspontja szerint a fogyasztók szempontjából a könyv kiskereskedelem nem különíthető el bolttípusonként, hanem egységes áru piacot alkot.
- 58) A könyvkiadók szempontjából a hipermarketek nem bírnak jelentőséggel, mert nem tőlük, hanem más könyvkereskedőktől (mint nagykereskedőktől) szerzik be a könyveket. Könyvbeszerzési oldalról ezért az érintett áru piac a kiadóktól közvetlenül beszerző könyvkereskedőkre terjed ki, függetlenül attól, hogy azok a fogyasztóknak, vagy más kiskereskedőknek értékesítik a könyveket.
- 59) Összegezve tehát a könyvkereskedelem tekintetében az érintett áru piac szereplői:
- a könyvek beszerzésében: a Pécsi Direkt, a Libri, a Líra, a Shopline és a könyv nagy- és/vagy kiskereskedelemmel foglalkozó kisebb vállalkozások;
 - a könyveknek a fogyasztók részére történő értékesítésében: a Pécsi Direkt, a Libri, a Líra, a Shopline és a könyv kiskereskedelemmel foglalkozó kisebb vállalkozások;

Földrajzi piac

- 60) Az érintett földrajzi piacnak az eljáró versenytanács a fenti áru piacok mindegyike esetében Magyarország egész területét tekintette. A könyvek kiskereskedelmi értékesítése tekintetében nem zárható ki az ország egész területénél szűkebb (a Libri bolthálózatához kapcsolódó) helyi piacok léte. Ennek részletes vizsgálatát azonban az eljáró versenytanács nem ítélte szükségesnek, mert az azonosított versenyprobléma [lásd 69) pont] szempontjából nem bír jelentőséggel földrajzi piac egyértelmű meghatározása.

Az összefonódás hatásainak értékelése

Horizontális hatások

- 61) Horizontális hatás akkor következik be, ha van olyan érintett piac (áru- és földrajzi piac kombináció), amelynek azonos – akár eladói, akár vevői – oldalán mindkét, az összefonódásban résztvevő vállalkozáscsoport jelen van, vagy reális lehetősége van a piacra történő belépésre. Ekkor az összefonódás miatt csökken az egymással versenyben álló vállalkozások száma, növekszik az összefonódás révén bővülő vállalkozáscsoport piaci részesedése, miáltal jelentős mértékben is csökkenhet a verseny, illetve a vállalkozáscsoport egyedül vagy más vállalkozásokkal közösen gazdasági erőfölényes helyzetbe kerülhet vagy a meglévő gazdasági erőfölény erősödhet. A növekvő piaci részesedés lehetőséget teremthet a vállalkozáscsoport számára kizsákmányoló (például túlzottan magas eladási ár megállapítása) és versenykorlátozó (például piacralépés akadályozása) magatartásokra egyaránt, továbbá növeli a versenyt korlátozó megállapodások létrejöttének, illetve a párhuzamos magatartások esélyét az érintett piacon (koordinatív hatás).

- 62) Az adott esetben az összefonódásban érintett vállalkozáscsoportok (SQ-INVEST-csoport és CEMP-csoport) tagjai közül csak a közös irányítás alá kerülő Libri- és Shopline-csoport végez azonos tevékenységeket. Ezen tevékenységek közül is csak a könyvbeszerzés és a könyvek kiskereskedelmi (fogyasztók részére történő) értékesítése tekintetében haladja meg együttes részesedésük azt a mértéket (20 százalék), amely felett káros horizontális hatásokkal lehet számolni a Közlemény 15. pontja alapján.
- 63) A könyvek kiskereskedelmi értékesítése abból a szempontból sajátos, hogy a fogyasztókra nézve legfontosabb körülményt, a könyv árának meghatározását nem a kereskedő, hanem a kiadó végzi. Erre tekintettel, továbbá figyelembe véve, hogy a könyv kiskereskedelmi értékesítésben a Libri- és a Shopline-csoport együttes részesedése (26 százalék) nem haladja meg jelentős mértékben a Közlemény szerint kritikus mértéknek számító 20 százalékot, az eljáró versenytanács a könyvkereskedelem eladói oldalát **önmagában** nem minősítette olyan érintett árupiacnak, amelyen (a földrajzi piac bármilyen lehetséges meghatározása mellett) beavatkozásra okot adó káros versenyhatásokkal járna az összefonódás.
- 64) A könyvkereskedők, mint a könyvek kiadóktól történő beszerzői speciális helyzetben vannak abból a szempontból, hogy az általuk a kiadók felé érvényesített árrés jelentős tényezője (jelenleg 50 százalékot megközelítő része) a könyvek fogyasztói árának. Ezért az árrés kereskedők általi emelése kihathat a könyv fogyasztói árára. Ebből következőleg az összefonódás versenyhatásainak megítélése szempontjából meghatározó körülmény, hogy mindez miként hat a könyvterjesztőknek a kiadókkal szembeni vevői erejére, és ezen keresztül a könyvek fogyasztói árára.
- 65) Az eljáró versenytanács ebből a szempontból három – egymással is összefüggő – körülmény vizsgálatát tartotta szükségesnek:
- a) milyen mértékben növeli a jelen összefonódás az annak révén egy vállalkozáscsoportba kerülő Libri- és Shopline-csoport (a továbbiakban együtt: Új Shopline-csoport) kiadókkal szembeni vevői erejét;
 - b) az Új Shopline-csoport képes-e, és ha igen milyen mértékig emelni a terjesztői árréseket;
 - c) a terjesztői árrések esetleges emelkedése miként érinti a könyvek fogyasztói árát.
- 66) A 65) a) ponttal összefüggésben lényeges körülmény, hogy az összefonódás révén az Új Shopline-csoport részesedése a könyvek beszerzéséből 33 százalék lesz, amely 12%-os növekedés (lásd 4. táblázat) által a könyvbeszerzésben a második legnagyobb piaci szereplővé válik a Pécsi Direkt mögött. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a 33 százalékos piaci részesedés elvileg alapot adhat versenyaggályokra. Néhány piaci szereplő véleménye szerint a gazdaságos könyvkiadáshoz legalább az országos könyvterjesztői hálózat 70-75 százalékos lefedésére lenne szükség [lásd 36) pont], ami az Új Shopline-csoport nélkül nem biztosítható, de volt olyan vélemény is, hogy a terjesztők 30-40%-ának kiesése még tolerálható. Ezen vélemények alapján az összefonódás révén létrejövő Új Shopline-csoport akár megkerülhetetlenné is válhat a könyvkiadók számára, amely ebben az esetben vevői erejének növekedését eredményezheti. Ezzel összefüggésben utal az eljáró versenytanács arra, hogy a Libri-csoport az összefonódás

nélkül is vélhetően vevői erővel rendelkezhetett, amit jelez, hogy a jelentős terjesztők között a legnagyobb árréssel rendelkezett (lásd 5. táblázat), bár az ügyfelek szerint emögött többetszolgáltatások (pl. a többi kereskedőhöz képesti rövidebb fizetési határidő) állnak. A vevői erő fennállásával szembenálló körülmény azonban, hogy a Libri által 2013 elején megkeresett kiadók a bejelentett árrésemelési szándékot el tudták utasítani.

- 67) A 65) b) pont tekintetében néhány megkeresett kiadó valószínűsítette, hogy az Új Shoptline-csoport a Libri jelenlegi árrésénél is magasabb árrés alkalmazására törekszik majd. Néhány kiadó ezzel összefüggésben utalt a Libri 2013 év elejei árrésemelési szándékára. Lényeges ugyanakkor, hogy ezek a kiadók a Libri árremelési javaslatát nem fogadták el. Emellett az is az árrés emelkedésének irányába mutathat, hogy a Shoptline jelenlegi árrése alacsonyabb, mint a Librié, így az egységesülő könyvbeszerzés mellett fennállhat a veszélye annak, hogy a teljes beszerzés tekintetében a Libri (legalábbis jelenlegi) árrése érvényesül majd. Mindezzel szemben az ügyfelek úgy nyilatkoztak (és ezzel utaltak korábbi hiánypótlásukra), hogy „*a jelenleg alkalmazott árrések [...] már megközelítették azt a szintet, ami megfelelő jövedelmezőséget biztosít a kereskedőknek [...], így az összefonódást követően sem tervezik a kérelmezők az árrések további drasztikus emelését. [...] Véleményünk szerint 2-3 éves időtávlatban a jelenlegi nagykereskedelmi árrés-szint (45-53%) nem növelhető. A Libri és a Shoptline az összefonódást követően sem tudná növelni árréseit, de üzletpolitikája alapján ez nem is cél [...] Minden efölötti árrés mind a kiadónak, mind a kereskedőnek károkat okoz.*”¹¹
- 68) A 65) c) ponttal összefüggésben az eljáró versenytanács abból indult ki, hogy a jelenlegi közel 50 százalékos terjesztői árrések mellett, az árrés 1 százalékpontos emelése esetén a könyv árának 2 százalékos emelése biztosítana az addigival azonos bevételt a könyv kiadója számára.¹² A fenti összefüggést a kiadók is megerősítették [lásd 31) pont]. Az árrés – mint költség – emelkedését a kiadók elvileg ellensúlyozhatják más költségeik csökkentésével, illetve jövedelmezőségük terhére. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint azonban ezek az elvi lehetőségek nem változtatnak azon, hogy az árrés emelkedése nyomást gyakorol a könyvek fogyasztói árára, s az áremelkedés előbb-utóbb be kell, hogy következzen. Annak hiányában ugyanis a könyvkiadóknak – miként arra utaltak is [lásd 31) pont] – nincs más választásuk, mint kínálatuk szűkítése, végső esetben pedig a tevékenységgel való felhagyás.
- 69) Mindezek és a piaci szereplők véleménye alapján nem zárható ki, hogy az összefonódás révén létrejövő Új Shoptline-csoport olyan vevői erővel rendelkezik, ami mellett számolni lehetne a könyvek fogyasztói árának emelkedésével és/vagy a könyvek kínálatának csökkenésével. Ezt a hatást tovább erősíthetné az, hogy az Új Shoptline-csoportnak a könyvbeszerzésből való részesedése megközelítené a Pécsi Direktét, ami növelné a két vállalkozáscsoport közötti koordináció esélyét.

¹¹ Vj-52-110/2013

¹² 100 forintos könyvár mellett az 50 százalékos árrés 1 százalékpontos emelése esetén $50/0,49=102$ forintos könyvár biztosítana a kiadónak az addigival azonos bevételt. Ráadásul az összefüggés progresszív: 5 százalékpontos árrés emeléshez $50/0,45=111$; 10 százalékpontos emeléshez $50/0,4=125$ forintos könyvár tartozna.

Vertikális hatás

- 70) Egy összefonódásnak akkor lehetnek vertikális hatásai, ha az érintett vállalkozáscsoportok a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykednek, ami megteremtheti az érdekeltséget arra, hogy az egyik (vagy mindkét) piacon jelentékeny piaci erővel rendelkező vállalkozáscsoport ezt a piaci erőt kihasználja, azaz valamely (vagy mindkét) piacon versenyt korlátozó magatartást folytasson, lezárva az adott piacot (pl. szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózással, árprés révén stb.).
- 71) A Libri- és a Shopline- csoport egyaránt végez könyvkiadási és könyvbeszerzési-értékesítési tevékenységet, melyek az előzőek szerinti vertikális kapcsolatban állnak egymással. Ebből azonban az is következik, hogy az Új Shopline-csoport vertikális integráltságát nem az összefonódás hozza létre. Ugyanakkor a könyvbeszerzés tekintetében a Libri-csoportnál magasabb piaci részesedése, a Libri-csoportéhoz képest nagyobb lehetőséget biztosíthat az Új Shopline-csoportnak a versenyt korlátozó stratégiák alkalmazására (a Shopline-csoportnak az alacsonyabb piaci részesedései alapján ilyen lehetősége gyakorlatilag nem volt): elsősorban arra, hogy az árérének növelése következtében esetlegesen kiszoruló kiadó helyére lépjen. Ez azonban az előzőekben részletezett horizontális versenyprobléma következménye, ezért azt nem tekintette külön versenyproblémának az eljáró versenytanács. Egyéb az összefonódáshoz kapcsolódó káros vertikális versenyhatást pedig az eljáró versenytanács nem azonosított.

Portfólió hatás

- 72) A portfólió hatás az összefonódás révén létrejövő vállalkozáscsoport által gyártott (forgalmazott) áruk körének bővüléséből adódik. Ez különösen akkor járhat káros versenyhatásokkal, ha egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártói (forgalmazói) kerülnek egy vállalkozáscsoportba. Ebben az esetben ugyanis, ha az egyik vállalkozáscsoport valamely áru(k) piacán magas piaci részesedéssel rendelkezik, akkor az összefonódás következtében bővülő vállalkozáscsoport más áru(k) piacán képes lehet versenykorlátozó magatartás (pl. árukapcsolás) érvényesítésére.
- 73) Az eljáró versenytanács az SQ-INVEST- és a CEMP-csoport tevékenységei alapján nem azonosított olyan, az összefonódásból fakadó portfólióhatást, ami okot adna a beavatkozásra.

Konglomerátum-hatás

- 74) Konglomerátum-hatásról akkor beszélhetünk, ha – jóllehet külön-külön vizsgálva egyetlen érintett piacon sem jön létre vagy erősödik meg gazdasági erőfölényes helyzet – összességében számottevően javul a vállalkozáscsoport vagyoni, pénzügyi illetve jövedelmi helyzete.
- 75) Az összefonódásban résztvevő két vállalkozáscsoport vagyoni, pénzügyi helyzete érdemben nem tér el egymástól, ezért az eljáró versenytanács álláspontja szerint káros konglomerátum-hatással az összefonódás következtében nem kell számolni.

Kötelezettségek előírása

- 76) A Tptv. 30.§ (3) bekezdése alapján az összefonódás hátrányos hatásainak mérséklése érdekében az engedély feltételeként a Gazdasági Versenyhivatal határozatában előzetes vagy utólagos feltételt, illetve kötelezettséget írhat elő.
- 77) A feltételek, kötelezettségek kialakulásának (megfogalmazódásának) módjára nézve a Tptv. nem tartalmaz rendelkezést. Az arra vonatkozó joggyakorlatot a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Versenytanács elnökének 1/2008. számú közleménye (Feltételek és kötelezettségek előírása az összefonódást engedélyező határozatokban) foglalja össze. A közlemény 14. pontja szerint a feltételek és kötelezettségek előírása a gyakorlatban ésszerűen csak az összefonódásban résztvevő vállalkozások vállalásain alapulhat.
- 78) A jelen ügyben az ügyfelek a vizsgálati jelentés [illetve az abban foglalt a Tptv 71.§ (2) bekezdés b) pontja szerint a vizsgáló által az összefonódás megtiltására vonatkozó indítvány] ismeretében tették meg kötelezettségvállalásukat.
- 79) Az 1/2008.sz. közlemény 15. pontja alapján csak olyan kötelezettség írható elő, ami hatásos (a versenyproblémára, azzal arányos, azt kiküszöbölő megoldást ad), egyértelműen meghatározott és ellenőrizhető.
- 80) Az eljáró versenytanács a Tptv. 73. § (2) bekezdésére figyelemmel elkészített előzetes álláspontjában jelezte, hogy az ügyfelek 6) pont szerinti vállalását azzal a változtatással látja csak elfogadhatónak, hogy a 2014. évi árrés tartást, valamint a 2015. és 2016. évi árrés emelési maximum betartását a Librivel egy vállalkozáscsoportba (Új Shopline-csoport) tartozó kiadók részére történő értékesítés nélkül kell biztosítani. Az ügyfelek az eljáró versenytanács által jelzett kiegészítéseket elfogadták azzal, hogy az on-line értékesítés utáni 1%-os utólagos visszatérítést csak azon kiadók számára tudják biztosítani, akik közvetlenül szerződnek velük, mivel nagykereskedők esetében az ügyfelek nem képesek az adott nagykereskedő által forgalmazott több kisebb kiadó értékesítését szétválogatni, másrészt ezen belül még az internetes értékesítés bontását is elvégezni.¹³ Emellett az ügyfelek értelemszerűen annak biztosítására sem képesek, hogy a nagykereskedők valóban továbbadják a kedvezményt a kiadók felé. Az eljáró versenytanács azt a szűkítést fentiekre és arra a körülményre figyelemmel, hogy a közvetlen szerződéses kapcsolatban álló kiadók adják az ügyfelek forgalmának 80%-át, elfogadhatónak tartotta.
- 81) Az ügyfelek által vállalt kötelezettség az előzőek szerinti módosítással az eljáró versenytanács álláspontja szerint megfelel a hatásosság követelményének, mert kiküszöböli az azonosított versenyproblémát (az árrés kizárólag piaci szereplők egy része által állított, de az ügyfelek által vitatott jelentős emelkedését) azáltal, hogy
- egyrészt a Libri a 2014. évre vállalta, hogy a jelenlegi árrést nem növeli, a 2015. és 2016. évekre pedig azt, hogy az árrést legfeljebb a 2008-2013. évek átlagos

¹³ Vj-52-166/2013; Vj-52-167/2013

piaci árrés-növekedésének mértékében emeli, ami viszonylag alacsony (0,18 százalékpont) volt;¹⁴

- másrészt az online formában értékesített könyvek utáni, a közvetlen szerződéses kapcsolatban álló kiadóknak évente adott 1 százalékos visszatérítés mérsékelné azt, ha a közös beszerzés következtében esetlegesen a Shopline beszerzéseire is a Libri eddigi magasabb árrése érvényesülne.
- 82) Az eljáró versenytanács az adott esetben az azonosított versenyproblémával arányosnak ítélte a fenti kötelezettség-vállalást. A vizsgálat szerint ugyanis a fúzió a piaci szereplők által valószínűsített árrés emelkedés által azonnali és közvetlen fogyasztó áremelkedést okozna. Ezt a kizárólag piaci szereplők által jelzett¹⁵ versenyaggályt azonban megfelelően kiküszöböli az ügyfelek árrés-emelésre vonatkozó középtávú önkorlátozása. Másként, az eljáró versenytanács szerint a kizárólag piaci szereplők – az ügyfelek által egyébként vitatott – véleményeire alapított versenyaggály arányos kezelésének az tekinthető, ha az ügyfelek a piaci szereplők által jelzett következményeket (árrésemelés) kiküszöbő magatartás tanúsítását vállalják. Ezen az sem változat, hogy az egységesülő könyvbeszerzés mellett fennállhat a veszélye annak, hogy a teljes beszerzés tekintetében a Libri (legalábbis jelenlegi) árrése érvényesül majd. Ennek ugyanis egyfelől bizonyos fokú korlátját képezi az ügyfelek által vállalt utólagos egyszázalékos visszatérítés az online értékesítésből. Másfelől emögött hatékonysági előnyök is lehetnek, amelyek részben abból a tényből fakadnak, hogy az ügyfelek nyilatkozata szerint a Libri rendszere a Shopline-hoz képest fejlettebb, a kiadók számára számos többletszolgáltatást tartalmaz, és amely alacsonyabb kiadói logisztikai költségeket eredményez, miközben az ügyfelek veszteségesen működnek. Ezen túl az eljáró versenytanács álláspontja szerint a három éves időszak elégséges arra is, hogy a piac többi szereplője felkészüljön a megerősödött Új Shopline- csoporttal való vevő-eladó kapcsolatra, illetve versenyre.
- 83) Miután az árrés mértéke az egyes évekre vonatkozóan a Libri és a Shopline hivatalos dokumentumaiból megállapítható, a vállalt és elfogadni tervezett kötelezettség, az egyértelműség és az ellenőrizhetőség követelményének is megfelel.
- 84) A kötelezettség megvalósulását a Gazdasági Versenyhivatal a Tpv. 76. § (4) bekezdésének c) pontja szerinti utóvizsgálat keretében ellenőrzi, és a Tpv. 32. § (1) bekezdésének b) pontja alapján határozatát visszavonja, ha a kötelezett vállalkozás nem teljesítette a határozatban előírt valamely kötelezettséget.

Összegzés

- 85) Mindezek alapján az eljáró versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában az összefonódást a rendelkező rész szerinti kötelezettségek előírása mellett engedélyezte.

¹⁴ Az 5. táblázat utolsó oszlopa alapján: $([40-50] - [40-50])/5 = 0,18$.

¹⁵ Ide értve azt az esetet is [lsd. 66.) pont], amikor néhány kiadó jelezte, hogy a Libri 2013 év elején árrésemelési szándékot jelentett feljükk. Ezeket azonban egyik kiadó sem fogadta el, így a tényleges emelés nem következett be.

VII. Eljárási kérdések

- 86) A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre a Tpv. 45. §-án, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik a bíróság hatáskörébe (Tpv. 86. §), illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.
- 87) Az eljáró versenytanács határozatát – a Tpv. 73. § (2) bekezdésének alkalmazásával – tárgyalás tartása nélkül hozta meg, mert az ügyfelek arról lemondtak¹⁶ és az eljáró versenytanács sem tartotta szükségesnek a tárgyalás tartását.
- 88) Az eljáró versenytanács 2013. augusztus 5-i keltezésű, Vj/052-6/2013. számú végzésével a Tpv. 63. § (4) bekezdése alapján a Tpv. 63. § (3) bekezdése b) pontjának alkalmazásáról döntött. Erre tekintettel, továbbá azért is, mert az eljárásban a Tpv. 73. § (2) bekezdése alapján előzetes álláspontot kellett készíteni az eljáró versenytanács nem alkalmazta a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (4) bekezdés a) pontja szerinti egyszerűsített döntést [lásd a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Versenytanács elnökének 2/2013. számú közleménye 12. a) és b) pontját].
- 89) A kérelmezők a Tpv. 62. § (1) bekezdés b) pontja szerinti igazgatási szolgáltatási díjat, továbbá az eljáró versenytanács Tpv. 63. § (3) bekezdés b) pontjának alkalmazásáról szóló Tpv. 63. § (4) bekezdése szerinti döntését követően a Tpv. 62. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően kiegészített igazgatási szolgáltatási díjat határidőben lerótták.
- 90) Az eljárást befejező döntést a Tpv. 63. § (3) bekezdésének bb) pontja szerint a hiánytalan kérelem, illetve a hiánypótlás beérkezését követő naptól számított négy hónapon belül kell meghozni. A kérelmezők a hiánypótlást 2013. július 24-én teljesítették, így az ügyintézési határidő kezdőnapja – figyelemmel a Tpv. 63. § (3) bekezdésére – 2013. július 25. Ennek megfelelően – figyelemmel a Ket. 33. § (3) bekezdésének c) pontjára, melyek értelmében a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő az ügyintézési határidőbe nem számít be – az ügyintézési határidő 2014. január 9.

¹⁶ Vj-52/166/2013

91) Az ügyfeleket megillető jogorvoslati jog a Tpv. 83. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. december 10.

Dr. Tóth András s.k.
a Versenytanács elnöke
előadó versenytanács tagként eljárva

dr. Kőhalmi Attila s.k.
versenytanács tag

dr. Miskolczi Bodnár Péter s.k.
versenytanács tag